

DPK, I 440, 36, 2019, AR

Warszawa, dnia 09.05. 2019 r.

Polski Alarm Smogowy
ul. Felicjanek 10/6
31-104 Kraków

Szanowne Państwo!

W nawiązaniu do pisma z dnia 2 kwietnia 2019 r., dotyczącego tzw. „górnego spalania” w tradycyjnych kotłach na paliwa stałe, uprzejmie wyjaśniam, że nieuprawniony jest pogląd wyrażony w Państwa piśmie, iż Ministerstwo Środowiska utożsamia taki sposób spalania z próbą rozwiązania problemu zanieczyszczenia powietrza w Polsce. Pragnę przypomnieć, że Minister Środowiska zainicjował wiele działań, których realizacja powinna skutkować poprawą jakości powietrza. W Ministerstwie Środowiska opracowany został m.in. Krajowy Program Ochrony Powietrza (KPOP), przyjęty we wrześniu 2015 r. Dokument ten stanowi wykonanie upoważnienia wynikającego z art. 91c ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą Poś”. Określa on kierunki i harmonogram działań, jakie powinny zostać podjęte na szczeblu centralnym, regionalnym i lokalnym, w celu poprawy stanu powietrza w Polsce. W ramach każdego kierunku wskazany został harmonogram działań niezbędnych do podjęcia na poziomie krajowym oraz wojewódzkim i lokalnym, a także podmioty odpowiedzialne za ich realizację (na poziomie rządowym i samorządowym). Podstawowe kierunki działań wskazane w KPOP to:

- 1) podniesienie rangi zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu krajowym oraz powołanie Partnerstwa na rzecz poprawy jakości powietrza,
- 2) stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań mających na celu poprawę jakości powietrza (ze wskazaniem na potrzebę realizacji działań na rzecz eliminowania możliwości spalania złej jakości paliw oraz stosowania wysokoemisyjnych urządzeń grzewczych w gospodarstwach domowych),
- 3) włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie świadomości społecznej oraz tworzenie trwałych platform dialogu z organizacjami społecznymi,
- 4) rozwój i rozpowszechnianie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- 5) rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- 6) upowszechnianie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza (z podkreśleniem wspierania realizacji działań związanych ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń z sektora bytowo-komunalnego i transportu).

Działania kierunkowe są podzielone w KPOP na: krótkoterminowe – do zrealizowania do 2018 r. (niektóre z nich wskazano jako priorytetowe do natychmiastowej realizacji), średnioterminowe (do 2020 r.) i długoterminowe (do 2030 r.). Wśród działań krótkoterminowych w ramach drugiego z ww. kierunków uwzględniono m.in.:

- zmianę ustawy Poś w zakresie art. 96 (stworzenie możliwości wprowadzenia ograniczeń w zakresie jakości paliw stosowanych na danym obszarze) oraz art. 225-229 (uelastycznienie mechanizmu kompensacji),

- opracowanie projektu rozporządzenia w sprawie wymagań dotyczących instalacji spalania paliw o mocy cieplnej do 0,5 MW,
- zmianę ustawy z dnia 10 października 2014 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2014 r. poz. 1395) poprzez rozszerzenie zakresu przedmiotowego delegacji ustawowej do wydania rozporządzenia w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych, o możliwość zróżnicowania parametrów jakościowych paliw ze względu na ich wykorzystanie w instalacjach spalania paliw,
- określenie wymagań jakościowych dla paliw stałych stosowanych w instalacjach o nominalnej mocy cieplnej nie większej niż 1,0 MW.

Wymienione wyżej działania krótkoterminowe – wskazane jako priorytetowe w przeciwdziałaniu nadmiernemu zanieczyszczeniu powietrza – zostały zrealizowane przy aktywnym udziale Ministerstwa Środowiska. Nie należą one bezpośrednio do kompetencji Ministra Środowiska, jednakże to Minister Środowiska wyszedł z inicjatywą podjęcia prac legislacyjnych w kluczowym obszarze ze względu na źródło przekroczeń norm jakości powietrza w Polsce jakim jest sektor bytowo-komunalny, zwracając się m.in. do ministrów właściwych do spraw energii oraz gospodarki o wprowadzenie odpowiednich regulacji odnośnie do standaryzacji paliw stałych oraz wprowadzenia standardów emisyjnych dla kotłów, w szczególności na paliwa stałe dla sektora bytowo-komunalnego. Regulacje te zostały przygotowane przez właściwe resorty we współpracy z resortem środowiska i przyjęte jako odpowiednie akty prawne.

Kolejnym krokiem Ministra Środowiska w ramach realizacji polityki ochrony powietrza w Polsce było zlecenie przygotowania pakietu materiałów edukacyjno-instruktażowych, w tym Poradnika „*Czyste ciepło w moim domu z paliw stałych*” oraz broszury informacyjnej oraz ulotki o tym samym tytule. Materiały te były dystrybuowane przez Ministerstwo Środowiska w ramach akcji popularyzujących ideę „czystego spalania paliw stałych”, zwłaszcza w odniesieniu do właścicieli indywidualnych instalacji grzewczych, w tym przez udostępnienie organom samorządu terytorialnego szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego, jak również jednostkom dydaktyczno-oświatowym różnych szczebli, a także organizacjom pozarządowym. Ponadto, zostały one zamieszczone w wersji elektronicznej na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska, jak również na portalu *Jakość powietrza* prowadzonym przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. W tych materiałach podkreśla się m.in., że:

- stosując przestarzałe urządzenia grzewcze i nie dbając o komin szkodzimy sobie i środowisku, natomiast stosując dobre praktyki i nowoczesne techniki wytwarzania ciepła z paliw stałych (wysokosprawne urządzenia grzewcze) dbamy o zdrowie i chronimy środowisko,
- dbałość o środowisko i zdrowie zapewniają m.in.: prawidłowy montaż i obsługa urządzenia grzewczego (zgodne z wytycznymi producenta), zabudowa odpowiedniej instalacji kominowej oraz stosowanie właściwego paliwa (odpowiedniego dla danego urządzenia),
- wybierając urządzenie grzewcze należy szukać urządzeń najwyższej 5 klasy.

W Poradniku „*Czyste ciepło w moim domu z paliw stałych*” rozdział 2 jest poświęcony czystemu źródłom ciepła. Wskazano w nim m.in., że w przypadku spalania paliw stałych w instalacjach małej mocy zmniejszenie ilości emitowanych zanieczyszczeń, a w efekcie poprawa jakości powietrza, stanu środowiska i zmniejszenie zagrożeń dla zdrowia człowieka, wymaga wielokierunkowych działań technicznych i pozatechnicznych. Metody techniczne należą do podstawowych, efektywnych działań redukcji emisji niskiej. Obok metod technicznych nie bez znaczenia jest również ograniczanie wpływu użytkownika na pracę instalacji przez zastosowanie dobrych praktyk. Metody techniczne obejmują:

- 1) zastosowanie pierwotnych metod ograniczania emisji, czyli techniki czystego spalania w instalacji spalania paliw stałych małej mocy:

- wymiana starych, nieefektywnych urządzeń grzewczych opalanych stałymi paliwami kopalnymi i stałymi biopaliwami na instalacje czystego spalania, spełniające wymagania BAT (*ang. Best Available Technology*), z uwzględnieniem dostosowania systemu odprowadzania spalin, czyli komina,
- stosowanie kwalifikowanych paliw stałych wysokiej jakości, wyeliminowanie spalania odpadów komunalnych i tworzyw sztucznych,
- 2) zastosowanie wtórnych metod redukcji emisji, tj. odpylania służącego do usuwania pyłu z gazów odlotowych - spalin,
- 3) zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło budynku mieszkalnego poprzez termomodernizację i termorenowację skorupy budynku.

Do podstawowej metody pozatechnicznej, zależnej w znaczącym stopniu od właściciela instalacji, należy promowanie dobrej praktyki pozyskiwania czystego ciepła wśród swojego otoczenia oraz budowanie świadomości ekologicznej wśród społeczności lokalnej.

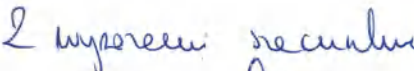
Z kolei w rozdziale 3 Poradnika, dotyczącym dobrych praktyk w eksploatacji instalacji grzewczej, podkreślono, że obsługa całej instalacji grzewczej powinna być zgodna z zasadami dobrej praktyki produkcji czystszej ciepła z paliw stałych. W tym zakresie należy:

- obniżyć zapotrzebowanie na ciepło użytkowe - wykonać termomodernizację budynku, co pozwoli zastosować kocioł o mniejszej mocy cieplnej, ograniczyć zarówno koszty ogrzewania jak i negatywne oddziaływanie na środowisko,
- wymienić stary kocioł na nowoczesny z techniką czystszej spalania – Już samo urządzenie charakteryzuje się niską emisją zanieczyszczeń - niskimi stężeniami w spalinach (masa odniesiona do jednostki objętości spalin, mg/m³), ponadto, wysoka sprawność pozwala ograniczyć zużycie paliwa nawet o 30% - tym samym mniejszy jest strumień spalin, a to przekłada się na jeszcze niższą emisję zanieczyszczeń oraz CO₂,
- dobrać typ kotła do rodzaju dostępnego paliwa stałego – lokalne wykorzystanie stałych biopaliw, paliw węglowych; a przez to zmniejszyć koszty eksploatacyjne,
- stosować paliwo o odpowiedniej jakości, zgodnej z technicznymi wymaganiami kotła – gwarantujące odpowiednio: wysoką sprawność cieplną kotła, odpowiednio niską emisję zanieczyszczeń deklarowaną certyfikatem jakościowym kotła, niską awaryjność,
- dbać o stan paliwa, sezonować drewno, usuwać korę z drewna,
- dobrać moc kotła odpowiednio do zapotrzebowania na ciepło użytkowe, tj. ogrzewanie budynku, przygotowanie ciepłej wody użytkowej – kocioł, który nie pracuje w optymalnych warunkach, zużywa więcej paliwa i emituje więcej zanieczyszczeń,
- stosować zbiornik magazynowania ciepłej wody (zbiornik buforowy) – kocioł będzie pracował okresowo w optymalnych warunkach; ograniczone zostanie zużycie paliwa i emisja zanieczyszczeń,
- stosować elektroniczne zawory termostacyjne umożliwiające precyzyjne planowanie ogrzewania pomieszczeń i prowadzące do zmniejszenia zużycia ciepła, zmniejszenie ilości spalanego paliwa, a tym samym zmniejszenie kosztów eksploatacyjnych,
- zapewnić odpowiedni dopływ powietrza do kotłowni poprzez odpowiednią wentylację nawiewną i wywiewną,
- dbać o stan instalacji spalania – obsługiwać urządzenie grzewcze zgodnie z jego instrukcją obsługi, regularnie czyścić, sprawdzać szczelność komory spalania, komory załadunku paliwa, zasobnika paliwa,
- dbać o stan przewodu kominowego, o jego regularne kontrole i czyszczenie przez służby kominarskie – dzięki temu uniknąć można pożaru sadzy i zanieczyszczeń organicznych zgromadzonych w kominie,

- nauczyć poprawnej obsługi instalacji spalania wszystkich dorosłych domowników,
- nie spalać śmieci – odpadów – spalanie odpadów powoduje emisję toksycznych zanieczyszczeń, niebezpiecznych dla zdrowia i środowiska.

Na stronie internetowej MŚ zamieszczona jest także informacja na temat realizacji rządowego Programu „Czyste Powietrze”. W ramach tego programu został przygotowany program priorytetowy, dzięki któremu właściciele domów jednorodzinnych mogą ubiegać się o dofinansowanie na termomodernizację budynków i wymianę źródła ciepła opalanego paliwem stałym. Celem Programu jest zwiększenie efektywności energetycznej jednorodzinnych budynków mieszkalnych, jak również zmniejszenie lub uniknięcie emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z istniejących lub nowo budowanych jednorodzinnych budynków mieszkalnych na obszarze całego kraju. Program wspiera kompleksową termomodernizację, wymianę/likwidację palenisk oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budynkach jednorodzinnych. Resort środowiska zachęca mieszkańców Polski do działań ograniczających emisję zanieczyszczeń powietrza szkodliwych dla zdrowia i środowiska, w tym do skorzystania z tego Programu. W tym celu resort środowiska zorganizował ponad 2,5 tys. spotkań edukacyjno-informacyjnych na temat składania wniosków dla mieszkańców wszystkich gmin w Polsce. Wzięło w nich udział ok. 130 tys. osób.

Wskazane powyżej materiały i programy prezentują stanowisko Ministerstwa Środowiska w kwestiach dotyczących skutecznej walki ze smogiem. W kontekście tych właśnie materiałów musi być także odczytywany zamieszczony na Facebooku MŚ w grudniu 2018 r. rysunek odnoszący się do „górnego spalania” paliwa stałego w kotłach grzewczych, o którym mowa w Państwa piśmie. Pamiętać przy tym należy, że proces likwidacji starych nieefektywnych urządzeń grzewczych zasilanych paliwami stałymi bądź ich ewentualnej wymiany na nowoczesne kotły na paliwo stałe spełniające wymagania rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe (Dz. U. poz. 1690, z późn. zm.), a docelowo – rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe, będzie procesem długotrwałym. Do czasu, kiedy nie nastąpi pełna likwidacja/wymiana przestarzałych kotłów, istotne jest, aby ich użytkownicy korzystali z prostych zasad i dostępnych rozwiązań wpływających na ograniczanie emisji i oddziaływania na stan powietrza. W niektórych przypadkach – co potwierdzają także informacje zamieszczone w Państwa piśmie – poprawa warunków spalania i ograniczenie emisji mogą być osiągnięte przez zastosowanie tzw. górnego spalania. Oczywiście jest, że metoda ta może być stosowana tylko wtedy, gdy jest dopuszczalna i bezpieczna zgodnie z dokumentacją techniczno-ruchową lub instrukcją obsługi danego urządzenia grzewczego. W pełni podzielamy natomiast pogląd wyrażony w Państwa piśmie, że górne spalanie nie uwolni nas od smogu.

Dyrektor Departamentu
Ochrony Powietrza i Klimatu
Agnieszka Sosnowska